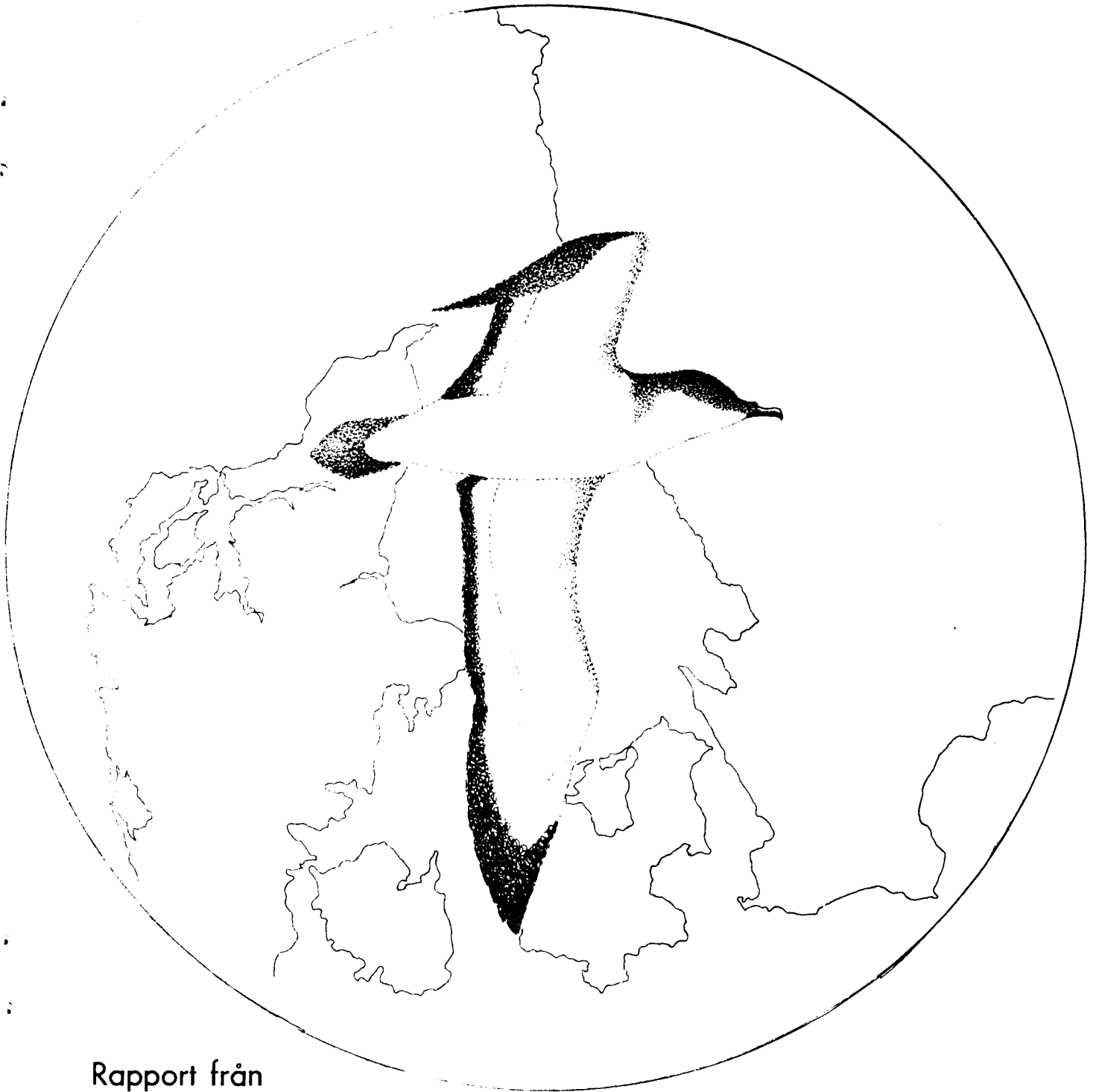

Havsfåglar i Kattegatt

Rapport från
Kullabygdens
Ornitologiska
Förening

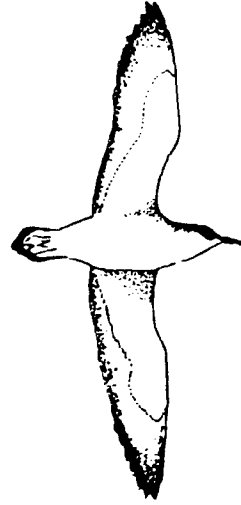
1980

ISSN 0280—008X

Supplement 3

HAVSFÅGLAR I KATTEGATT - 1980

Meddelande nr 3 från Havsfågelgruppen.

Innehållsförteckning:

- 2 Mats Peterz, Erik Vikkelsø Rasmussen & Paul Eric Jönsson.
Havsfågelstudier i Kattegatt 1980.
- 10 Thomas Rönnertz. Lommar (Gaviidae)
- 12 Søren Andersen. Stormfågel/Mallebuk (Fulmarus glacialis) 1980.
- 14 Søren Andersen. Havssula/Sule (Morus bassanus) 1980.
- 16 Christer Johansson. Stormsvalor, Dvärgmåsar och Tärnmåsar.
- 18 Bertil Oldén. Tretårig måsar/Ride (Rissa tridactyla)
- 20 Per Alström. Alkor/Alkefugle (Alcidae)
- 24 Erik Vikkelsø Rasmussen. Grå lira/Sodfarvet Skråpe (Puffinus griseus) 1980.
- 28 Erik Vikkelsø Rasmussen. Øvrige Skråper/Liror (Puffinus) i Kattegatt i 1980.
- 29 Mats Peterz. Andra intressanta fågelobservationer i Kattegatt 1980.
- 30 Adressförteckning.

Havsfåglar i Kattegatt - 1980, kan rekvireras genom att 15 skr sätts in på Kullabygdens Ornitologiska Förenings Postgiro nr. 2 24 39 - 4. Märk talongen "Havsfågelrapport 1980".

RAPPORT från
KULLABYGDENS
ORNITOLOGISKA
FÖRENING

Supplement 3

Kullen 1981

ISSN 0280-008X

Redaktör: Mats Peterz
Omslag och illustrationer
utom sid. 22: Thomas Rönnertz

HAVSFÅGELSTUDIER I KATTEGATT 1980

Mats Peterz, Erik Vikkelsø Rasmussen & Paul Eric Jönsson

Inledning

Härmed föreligger Havsfågelgruppens tredje rapport, som täcker året 1980. Den är i stora drag lik sina föregångare (Havsfåglar i Kattegatt 1978 och 1979) och är således tvåspråkig, författad av ornitologer från Sverige och Danmark. De enskilda författarna har som vanligt fått fria händer med hänsyn till artiklarnas utformning men i tabellerna har en gemensam linje hållits. Ett minustecken "-" före en antalsuppgift markerar här sträck motsatt den riktning som dominerar vid respektive lokal. Sträckriktning i överensstämmelse med den dominerande, d.v.s. S-SW längs den svenska kusten och W längs Nordsjällands kust, saknar markering. Kombinationen 5-1 betyder t.ex. att man vid Hönö sett 5 fåglar sträcka mot S och 1 mot N men vid Rörvig istället 5 mot W och 1 mot E.

Liksom tidigare har egentliga rariteter inte vid nuvarande tidpunkt granskats av respektive lands Raritetskommite/Sjaeldenhedsudvalj varför sådana observationer tills vidare får betraktas som preliminära.

Året 1980 kan betraktas som rätt normalt vad gäller förekomsten av havsfåglar i Kattegatt. Några lokaler talar om rikliga förekomster medan andra däremot satt bottenrekord. Hösten bjöd på förhållandevis många österut vandrande lågtryck. Som något nytt noterades också ett par intensiva oväder i augusti.

Till årets rapport har det inkommit observationer av havsfåglar från ungefär samma lokaler som 1979. En detaljerad sammanställning över verksamheten på olika lokaler är förtecknad i observationsöversikten på följande sidor och avståndet mellan några av platserna står att finna i tabell 2. Här skall också påpekas att vi i denna rapport inte kunnat ta med några observationer från Skagen då dessa inte förelåg när sammanställningsarbetet påbörjades. Materialet från Skagen kommer naturligtvis att inkluderas i nästa års rapport.

Det är glädjande att konstatera att det i Danmark märks ett begynnande intresse för havsfågelprojektet på Fyn och i Östjylland. Vi har således till denna rapport mottagit material från Fyns hoved och Ashoved.

Vid Havsfågelgruppens årsmöte, som avhölls på Kullen den 14 februari 1981, deltog 14 havsfågelentusiaster från Sverige och Danmark. Bl.a. beslutade mötet att ett nytt schema för rapportering av havsfågelobservationer skulle utarbetas. Detta föreligger nu och kan rekvireras från någon av Havsfågelgruppens kontaktmän (se rapportens sista sida). Ett referat från mötet kan också erhållas men har också i korthet refererats i Vår Fågelvärld och Fugle. Havsfågelgruppens nästa möte kommer att arrangeras på Kullen i januari/februari 1982 och alla som är intresserade av att delta är välkomna. Kontakta blott någon i Havsfågelgruppen i god tid för ytterligare information.

Vädersammanfattning

I motsats till 1979 bjöd 1980 inte på några vårstormar och havsfågelobservationerna koncentrerades följdaktligen till årets andra halva. Den 6-7 augusti kom säsongens första lågtryck in över Skandinavien. Det följdes av ett kraftigt, nästan höstliknande, oväder som den 21-23 augusti bjöd på för årstiden ovanligt hårda vindar. September dominerades nästan helt av lugna väderförhållanden. Det enda noterbara blås-

vädret orsakades av en ursprungligen tropisk orkan som (tyvärr) mycket försvagad nådde Kattegatt den 13-14. Bättre förhållanden noterades lyckligtvis i oktober. Från havsfågelsynpunkt sett gynnsamma lågtrycksområden passerade den 2, 8-10 och 19-20. Därefter dröjde det till den 14 november innan höga vindstyrkor åter uppmättes. Med undantag för den 14 december var vädret sedan förhållandevis lungt ända fram till årets sista dagar. Dessa karakteriserades av mycket ostadigt väder med hårda vindar som kulminerade den 30 december.

Vinduppgifter från några av årets intressantaste dagar har sammanställts i tabell 1.

Tabell 1. Vinduppgifter, riktning och styrka (i meter/sekund), vid några väderstationer runt Kattegatt 1980.

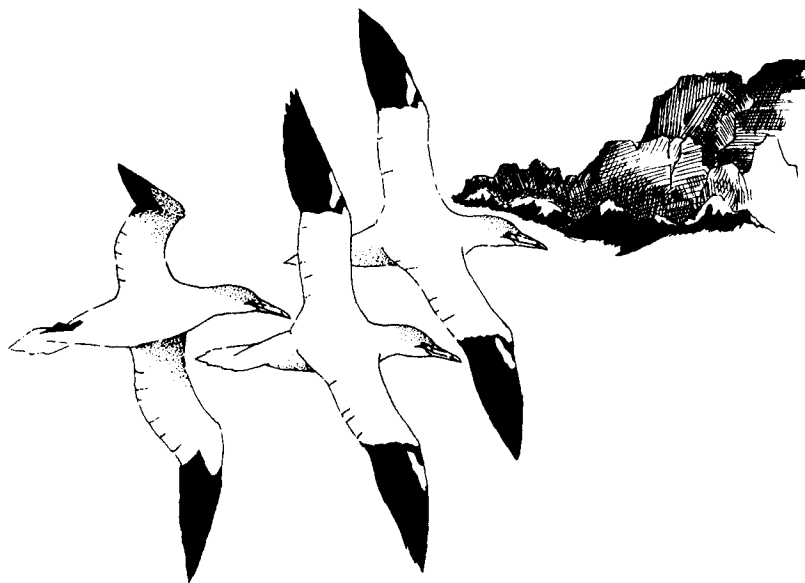
Datum	6/8				7/8				21/8				22/8			
Klockan	07		13		07		13		07		13		07		13	
Vinga	WSW	9	WNW	9	W	10	NW	7	W	15	W	14	NW	15	NW	11
Glommen	W	10	W	13	W	11	W	12	W	13	W	14	WNW	15	WNW	11
Kullen	W	14	W	14	WNW	13	WNW	11	W	14	W	16	WNW	17	WNW	15
Fornaes	WSW	7	WNW	7	WSW	5	WNW	7	WSW	5	W	9	WNW	14	-	-
Skagen	WSW	10	W	15	W	12	NNW	5	W	15	WSW	16	WNW	13	WNW	9

Datum	23/8				13/9				14/9				2/10			
Klockan	07		13		07		13		07		13		07		13	
Vinga	N	6	NNW	8	SSW	19	SSW	10	W	12	W	9	W	16	WNW	19
Glommen	NE	1	NW	8	SW	15	W	12	W	15	W	14	W	17	WNW	16
Kullen	NW	7	NW	9	SSW	15	WSW	20	W	16	W	14	W	17	WNW	20
Fornaes	WNW	5	WNW	7	SW	8	WSW	7	WSW	6	W	9	W	11	WNW	10
Skagen	NNW	8	NW	9	SSW	11	SW	11	W	17	W	13	W	17	W	16

Datum	8/10				10/10				19/10				20/10			
Klockan	07		13		07		13		07		13		07		13	
Vingas	SSW	21	SSW	15	SSW	13	SSW	13	SW	19	SW	20	W	10	W	8
Glommen	SW	16	SSW	17	SW	11	SSW	11	WSW	13	WSW	15	WNW	10	W	13
Kullen	SSW	13	SW	20	SSW	11	SW	11	WSW	15	WSW	16	WNW	12	WNW	12
Fornaes	SSW	13	SW	10	SW	5	SSW	9	WSW	6	WSW	10	W	6	NW	10
Skagen	S	16	SSW	11	SSW	9	SW	11	SW	13	WSW	19	WNW	9	WNW	7

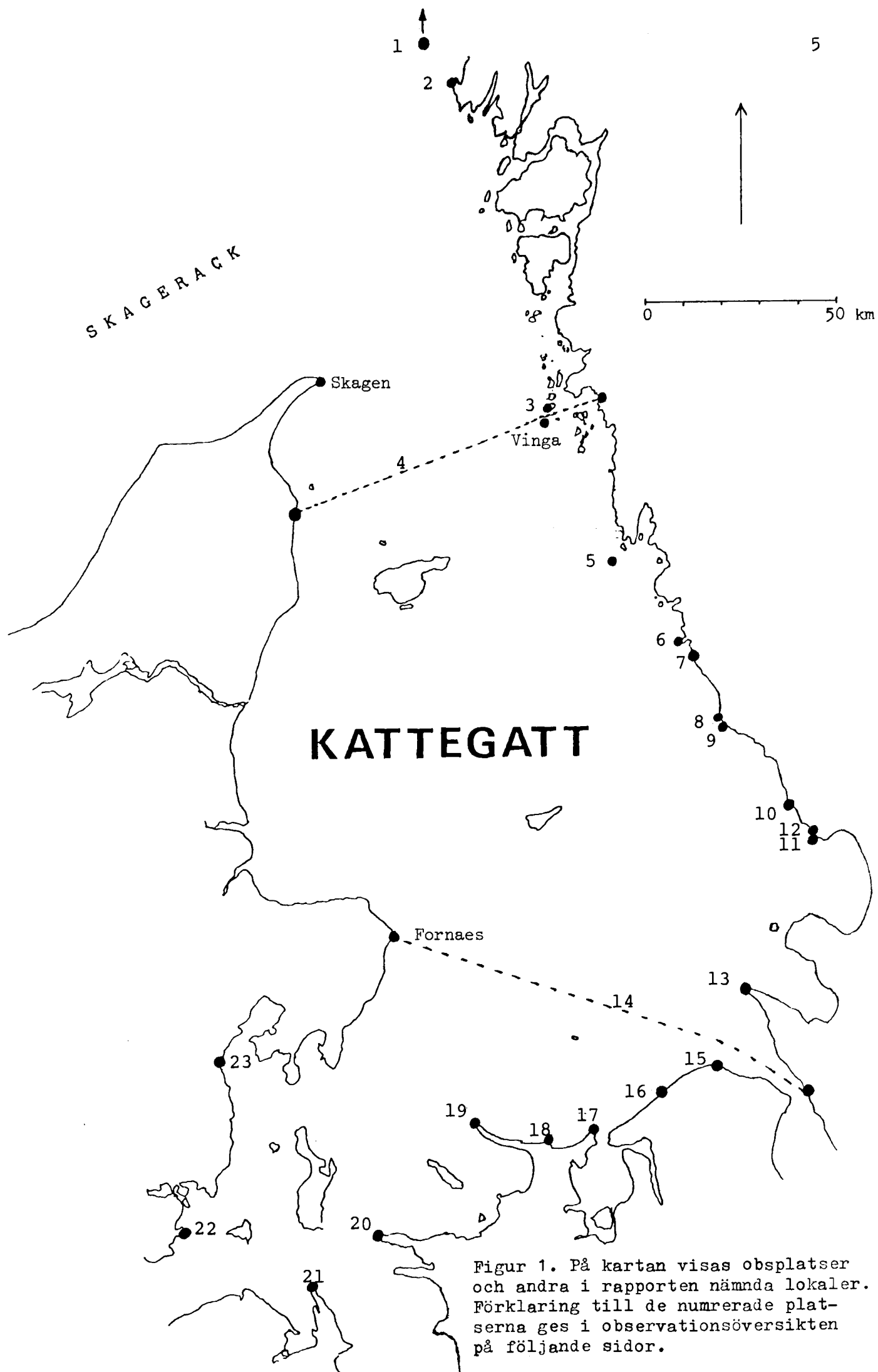
Datum	14/11				14/12				30/12			
Klockan	07		13		07		13		07		13	
Vinga	WSW	17	WSW	14	W	14	W	10	W	11	SW	12
Glommen	W	14	W	16	W	13	WSW	7	WSW	11	SW	7
Kullen	W	17	W	14	WNW	16	WSW	13	W	11	WSW	11
Fornaes	WSW	3	WSW	5	WNW	11	-	-	W	6	SW	5
Skagen	W	17	W	17	W	12	-	-	W	13	SW	9

Tabell 2. Ungefärliga avstånd "fågelvägen" mellan några observationsplatser runt Kattegatt/Skagerack. Stäckorna anges i kilometer.

	Hönö	Nidingen	Getterön	Morups Tånge	Kullen	Gilleleje	Rörvig
Sotenäset	85	130	160	180	248	264	274
Hönö	-	48	74	97	164	182	194
Nidingen		-	28	50	116	132	148
Getterön			-	24	88	108	128
Morups Tånge				-	69	88	110
Kullen					-	21	54
Gilleleje						-	36

Figur 1. På kartan visas obsplatser och andra i rapporten nämnda lokaler. Förklaring till de nummerade platserna ges i observationsöversikten på följande sidor.

Översikt över observationsaktiviteten (endast dagar med angivna obstider)

1. Ursholmen, SSW Koster: 21/10 08.00-08.30, 09.00-09.30, 13.00-13.30, 22/10 07.00-12.30, 23/10 07.00-08.30, 12.45.
2. Sotenäset: 12/10 09.00-10.30, 13.50-15.30, 19/10 11.45-15.45, 2/10 f.m., 30/12 f.m.
3. Hönö: 21/8 gryning-middagstid, 13/9 06.00-12.30, 14/9 07.00-18.00, 2/10 06.30-13.45, 8/10 06.30-12.15, 10/10 06.40-09.00, 19/10 08.00-11.30, 20/10 07.00-09.00, 14/11 08.00-11.30, 16/11 08.30-13.30, 23/11 08.45-13.45, 25/12 11.15-13.00, 26/12 09.15-14.30, 30/12 09.15-11.45.
4. Göteborg-Fredrikshavn: 14/11 08.00-11.00.
5. Nidingen: 6/8 "av och till hela dagen", 13/9 08.30-18.00, 14/9 06.30-18.30, 2/10 06.30-14.30, 8/10 "mest hela dagen", 19/10 07.00-17.00, 20/10 f.m., 21/10 f.m. Rapportör för lokalerna 1-5: Per Alström.
6. Getterön: 2/10 13.00-14.15, 8/10 15.15-16.00. Rapportörer: Christer Johansson, Lars-Bertil Gustafsson m.fl.
7. Träslövsläge: 8/10 15.00-16.45, 19/10 10.30-14.00. Rapportör: Per Alström.
8. Glommen: 21/8 06.30-12.00, 14/9 06.30-11.30, 13.00-14.45, 2/10 06.30-10.30, 7/10 06.15-13.00, 8/10 06.15-06.45, 09.00-12.30, 9/10 06.20-11.00, 10/10 06.20-08.40, 19/10 10.00-12.30, 28/12 11.30-14.00, 30/12 09.40-11.30. Rapportörer: Christer Johansson, Per Alström m.fl.
9. Morups Tånge: 7/8 08.00-12.00, 8/10 07.00-08.45, 10/10 09.00-11.30, 12/10 06.20-10.00.
10. Skallen, Haverdal: 14/12 08.30-11.30, 30/12 08.30-13.00.
11. Tyludden: 19/10 13.00-14.30.
12. Trången, Tylösand: 10/10 10.00-14.00. Rapportör lokalerna 9-12: Per Alström.
13. Kullen: 19/4 06.00-07.30, 20/4 06.00-09.00, 9/5 05.30-06.30, 2/6 08.00-10.00, 28/6 05.00-11.00, 6/8 04.30-06.30, 17.45-19.00, 7/8 04.45-08.45, 9/8 06.00-07.40, 21/8 05.30-14.50, 16.00-17.10, 18.05-19.35, 22/8 05.30-10.10, 23/8 06.00-10.00, 13/9 06.15-11.45, 14.30-15.30, 14/9 06.15-13.30, 2/10 06.00-15.30, 19/10 06.30-09.25, 13.30-13.45, 29/10 09.20-12.30, 14/11 07.30-10.45, 21/11 08.30-13.10, 29/12 08.30-13.45, 30/12 08.00-11.00, 14/12 11.45-13.30, 31/12 08.45-12.00. Rapportörer: Paul-Eric Jönsson, Karl-Göran Nilsson, Nils Kjellén, Mats Peterz, Harald Persson, Peter Öhrström, Christer Strid, Bengt Lundgren, Tommie Nilsson, Olof Persson, Åke Lindström, Teuvo Karjalainen, Lars-Göte Nilsson, Martin Tjernberg.

14. Helsingborg-Grenå: Inga tidsangivelser. Rapportör: Mikael Jönsson.
15. Gilleleje: 6/8 10.50-16.00, 7/8 14.25-18.10, 9/8 13.45-14.25, 14.45-15.30, 17.05-17.30, 20/8 17.20-19.30, 21/8 05.25-08.00, 08.15-11.10, 11.45-16.00, 22/8 05.30-08.00, 08.15-11.15, 11.45-15.05, 23/8 05.30-09.30, 14/9 06.00-11.30, 11.50-15.30, 2/10 07.00-15.00, 9/11 12.30-13.45, 14.30-15.10, 16/11 13.10-14.00, 19/11 07.20-09.00, 10.25-11.40. Rapportörer: Jesper Hornskov, Peter Triantafillou, Jan Hjort Christensen, Bent Bøggild Pedersen, Rene Andersen, Hans Henrik Schou, Brian Rasmussen, Claus Aarestrup, R.P. Jensen, Peter Jørgen Petersen, Alex Bühring, Jens B. Bruun, Lars Nordbjaerg, Tim Andersen, Stig Kjaergaard Rasmussen, Jan Kiel.
16. Tilsvildeleje: 2/10 14.30-17.00, 11/10 14.00-14.35. Rapportörer: Jesper Hornskov, Eyvind Malchow-Møller, Lars Paaby.
17. Rørvig: 6/8 16.45-18.00, 7/8 04.35-07.05, 15.40-16.15, 21/8 05.00-07.05, 15.50-17.50, 22/8 04.50-07.40, 14.00-17.15, 23/8 04.50-07.15, 09.30-11.05, 24/8 04.55-06.20, 09.45-10.50, 13/9 05.40-06.55, 09.05-10.05, 12.15-16.45, 14/9 05.25-07.35, 09.00-16.05, 15/9 05.30-08.00, 08.30-14.00, 1/10 06.00-08.15, 2/10 09.45-17.30, 3/10 06.10-08.30, 12/10 06.40-08.25, 10.00-11.45, 19/10 07.00-15.20, 20/10 07.45-12.00, 14.30-15.30, 24/10 09.40-12.10, 25/10 07.10-09.00, 09.40-13.10, 30/10 07.05-08.15, 9/11 09.00-10.45, 16/11 08.00-08.40, 10.20-12.20, 19/11 07.55-12.00, 13.45-14.15. Rapportör: Erik Vikkelsø Rasmussen.
18. Klint: Inga tidsangivelser.
19. Gniben, Sjaellands Odde: 29/11 09.30-10.30.
20. Røsnaes: 19/10 14.35-15.00.
21. Fyns Hoved: 27/9 07.20-10.20, 28/9 06.15-09.45, 4/10 06.15-09.30, 5/10 06.15-09.15, 11/10 06.30-10.45, 13/10 06.30-09.30, 15/10 07.30-11.00, 17/10 06.30-09.30, 18/10 06.30-11.10, 19/10 06.45-12.00, 20/10 06.45-10.30, 25/10 07.00-10.00, 26/10 07.00-11.00.
22. Ashoved: 7/12 10.00-13.30, 13/12 13.40-15.00, 21/12 09.40-12.30, 13.10-15.40.
23. Århus: Inga tidsangivelser.

OBS! Sommertid gäller under tiden 5/4 - 27/9 (dvs GMT + 2 tim). Enda undantaget är Rørvig, där tidsangivelserna gäller dansk normaltid (GMT + 1 tim).

Översikt över observationsdagarna på de olika lokalerna

Lokalnumren till vänster i tabellen motsvarar de olika observationsplatsernas numrering i observationsöversikten och på kartan. x markerar att observationer bedrivits vid något tillfälle under dagen.

April

Lokal	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
13																			x	x										

Maj

Lokal	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
11									x																						
13									x																						

Juni

Lokal	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
13	x																												x	

Juli

Lokal	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
13																		x													
15												x	x						x			x									
16																	x		x	x											

Augusti

Lokal	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
3																						x									
5						x	x															x									
8																						x									
9							x																								
13						x	x		x													x	x	x							
14																						x				x	x				
15						x	x		x												x	x	x	x	x						
16																							x								
17						x	x		x	x						x	x					x	x	x	x				x	x	
23												x																			

September

Lokal	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
3													x	x																
5													x	x																
6														x																
8													x	x																
11														x																
13													x	x																
15	x													x	x															x
16									x																					
17						x	x						x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
21																												x	x	

LOMMAR (Gaviidae)

Thomas Rönnertz

Stor/smålom, Sortstrubet/Rødstrubet lom (Gavia arctica/stellata)

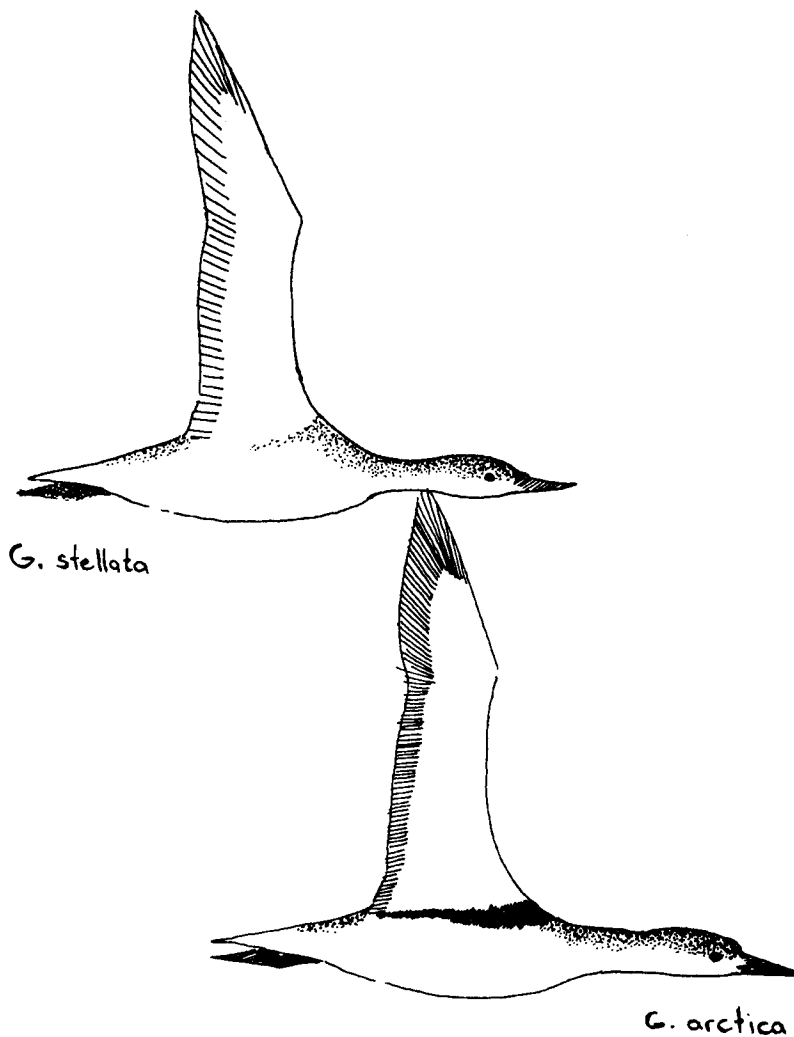
För första gången i HiK:s treåriga historia har vi tagit med avdelningen lommar. Tidigare har bara islommar rapporterats men fr.o.m. 1980 var det tänkt att också ta med storlom och smålom.

Inrapporteringen av lom för 1980 har varit sällsynt dålig. Det är i stort sett bara ifrån Själland och Kullen som man kan få en något så när bild av sträcket, men ändå är materialet i magraste laget för att göra några närmare utvärderingar.

Totalt har 329 lommar inrapporterats och då är även de bestämda stor- och smålommarna medräknade. Om man bara ska gå efter årets siffror leder Rörvig klart "på poäng" när det gäller antalet sträckande lommar med 125 ex. På "andra plats" kommer Kullen med 74 observerade ex. Oktober var den månad då flest sträckande lommar sågs, 103 ex.

Som synes rör det sig inte om några större siffror av lom som rapporterats. Man kan bara hoppas att det blir bättre i fortsättningen, i synnerhet från Västkusten, varifrån inte en enda lom rapporterats.

Ett litet tips när det gäller artbestämningen av stor- och smålom: Titta i armhålorna! Se figuren på nästa sida. Storlommen har ett kraftigt svart band i övergången mellan vinge och kropp samt mörkare arm- och handpennor. Smålommen har ljusa armhålor och ljusare arm- och handpennor. Dessa karaktärer gäller i varje fall adulta fåglar. Om det är på samma sätt med juvenila vet jag inte. Dessa artkännetecken kan observeras med tub (25x60) på upp till 200-300 meters håll.

Islom/Vitnäbbad islom, Hvidnaebbet lom/Islom (Gavia immer/adamsii)

Inga bestämda islommar har rapporterats. Följande observationer av obestämda islommar föreligger från 1980:

- 2 ex. str. S vid Hönö 8/10
- 1 ex. str. vid Fyns Hoved 18/10
- 1 ad. str. S vid Nidingen 19/10
- 1 ex. str. vid Rörvig 25/10
- 1 ad. str. S vid Hönö 14/11

STORMFÅGEL / MALLEMUK (*Fulmarus glacialis*) 1980

=====

Søren Andersen

	juni		august				september	
	6	6	21	23	25	26	13	14
Hönö			5					30
Nidingen		1	6				2	24-2
Getterön								10
Glommen								5
Kullen	-1		4-1	-1				1
Helsingborg- Grenå			1		1	1		
Gilleleje			1-1					4
Rørvig							1	

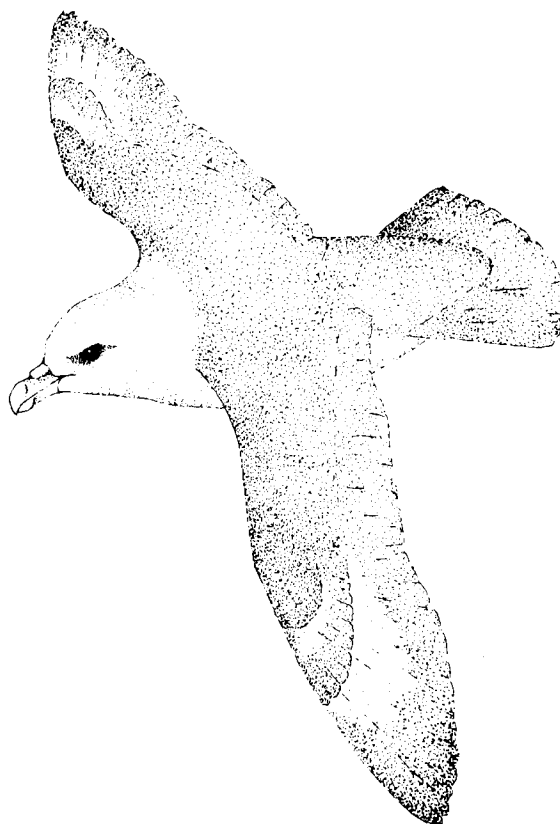
	september			oktober				
	15	30	1	2	10	12	19	20
Sotenäset				3		2	140	
Hönö				7			6	1
Nidingen				9	1		2	
Getterön			-1					
Kullen				1				
Gilleleje	22	-1						
Rørvig	2		3	5		1		

	oktober		november		december		
	29	14	16	23	14	26	28
Hönö		2	1	5	65	4	
Glommen							1
Kullen	1-1						

1980 var ikke et saerligt godt år for mallebuker, det har derfor kun vaeret muligt at finde en mulig genganger. Som det fremgår af den efterfølgende tabel lyder det meget rimeligt at en af de fugle som er blevet set ved Rørvig er den samme, som den fugl der blev set ved Kullen. Sammenligner man det man fandt ud af i sidst års havfugle rapport (HiK 1979), ser det meget rimeligt ud at antage det drejer sig om en genganger. Ser man derimod på de forhold med hvilket de forskellige fugle er set under kan man sætte et spørgsmål ved om det drejer sig om samme fugl i 1980, da vinden dette år var ca. 50 % kraftiger og fra den samme retning. Det er derfor en prægtpræstation at være i stand til at holde den næsten samme hastighed. Så det er et spørgsmål om det kan dreje sig om samme fugl.

Kullen	14.54			
Rørvig	16.15	16.26	16.28	16.35
flyvetid	1.21	1.32	1.34	1.41
trækhastighed i km/t	43,7	38,5	37,7	35,1

vind: W-WNW 70-80 km/t

HAVSSULA / SULE (*Morus bassanus*) 1980

Søren Andersen

	juli			august				
	18	19	22	6	7	9	12	21
Hönö								7
Nidingen				4	1			1
Kullen	1				3			3
Gilleleje		1	2		4	1		1
Rørvig					2			
Århus havn							1	

	august		september			oktober		
	22	13	14	15	30	1	2	6
Sotenäset							9	
Hönö		2	50				85-3	
Nidingen			16				68	1
Getterön			15			1	2	
Glommen			5				2	
Kullen	-2		4				38-1	
Gilleleje	1		1	1	21		47	
Tisvildeleje							44	
Rørvig	4	1		4			86	

	oktober							
	7	8	9	10	12	19	21	29
Ursholmen							1E	
Sotenäset					3-12	7		
Hönö		30				20		
Nidingen	-2	4		3		8		
Glommen			1			1		
Träslövsläge						1		
Kullen								3-1

Kysing strand: 1 død 22 oktober

Kullen: 1 rest. 31 december

Getterön: 1 ringmaerkt og sat ud d. 5 oktober. Fundet i Hetra, Småland.

Aldersfordelingen af suler fra den 2 oktober 1980.

	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	juv.	imm.	ad.
Hönö	9 10,2%	17 19,3%	14 15,9%		48 54,5%			
Kullen	3 7,7%	10 25,6%	3 7,7%	12 30,8%	11 28,2%			
Gilleleje	4 10,5%	2 5,3%	6 15,8%				7 18,4%	19 50,0%
Tisvildeleje						13 35,1%	8 21,6%	16 43,2%
Rørvig	12 15,2%	12 15,2%	15 19,0%	8 10,1%	25 31,6%	1 1,3%	3 3,8%	3 3,8%

Som det fremgår af ovenstående tabel er der en del avigelser fra lokalitet til lokalitet. Men hvis man laver det hele om til betegnelsene juv., imm. og ad., får man et mere ens billed af fordelingen.

Juv. = 1 år, imm. = 2-3 (4) år, ad. = 4-5 år

	juv.	imm.	ad.
Hönö	9 10,2%	31 35,2%	48 54,5%
Kullen	3 7,7%	13 33,3%	23 59,0%
Gilleleje	4 10,5%	15 39,5%	19 50,0%
Tisvildeleje	13 35,1%	8 21,6%	16 43,2%
Rørvig	13 16,5%	30 37,9%	36 45,6%
gennemsnit	16,0%	,5%	50,5%

STORMSVALOR, DVÄRGMÅS och TÄRNMÅS

Christer Johansson

Klykstjärtad stormsvala / Stor stormsvale (Oceanodroma leucorhoa)

Endast fyra observationer föreligger omfattande totalt fem fåglar, nämligen:

14.9 Hönö: 1 ex S kl. 08.00 samt 1 ex S kl. 13.30
19.10 Glommen: 1 ex kl. 15.00
19.11 Rörvig: 2 ex

Obestämd stormsvala (Hydrobatidae sp.)

En observation föreligger:

19.11 Rörvig: 1 ex

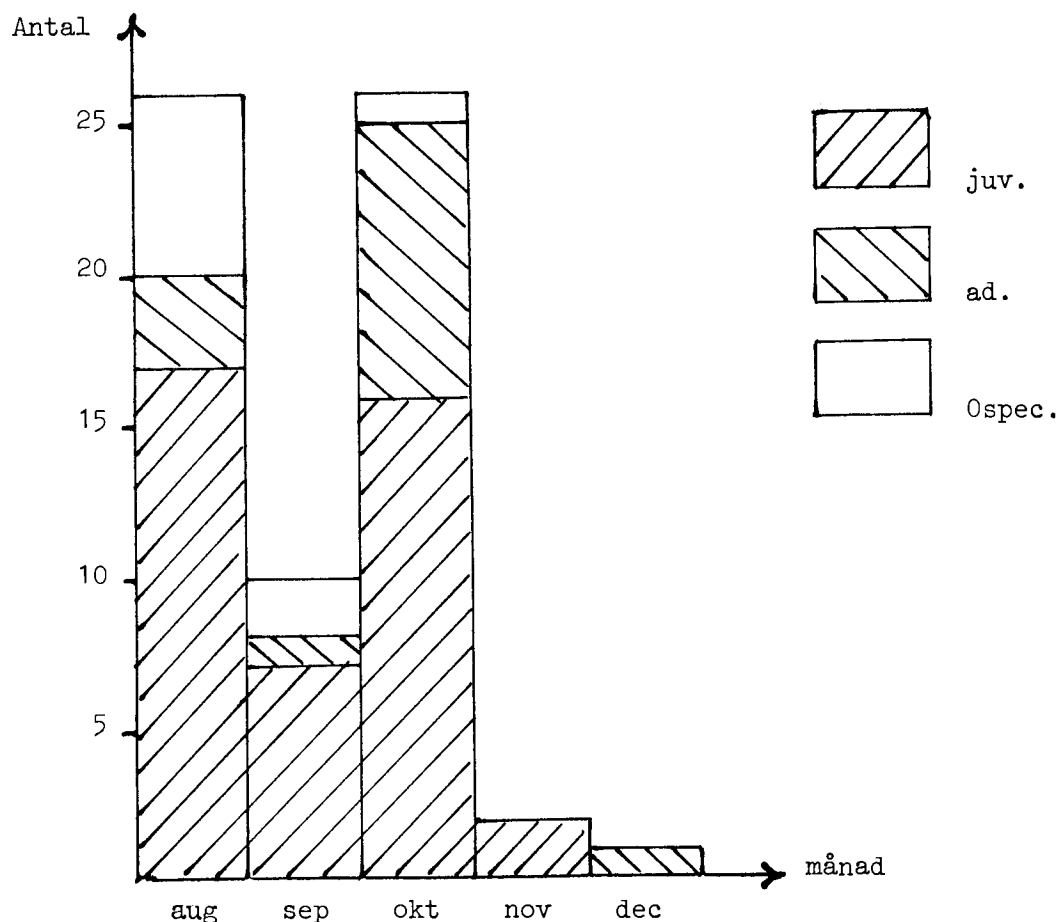
Dvärgmåsar / Dvaergmåse (Larus minutus)

I tabell 1 redovisas hösten 1980 års alla observationer av dvärgmåsar i Kattegatt (Skagen dock undantaget). I figur 1 visas observationernas fördelning på månader. Totalt observerades 65 exemplar och av dessa åldersbestämdes 56 fåglar, omfattande 42 juv och 14 ad. På grund av ganska vaga tidsangivelser finns inget fall där man kan misstänka att det rör sig om samma fågel/fåglar vid olika lokaler.

Tabell 1. Antalet dvärgmåsar (Larus minutus) observerade i Kattegatt hösten 1980 fördelade på datum och lokaler.

	augusti		september			oktober				
	6	21	23	14	2	8	9	10	19	29
Hönö		6 S		8	7 S	2 S		4 S		
Nidingen	2 S			1 R	1 S					3 S
Getterön						3 S				
Glommen		5 S			1 S		1 S			3 S
Tyludden				1 S						
Kullen			13 SW							1 SW
		november		december						
		14	23	26						
Hönö	1 S	1 S	1 S							

Figur 1. Totala antalet dvärgmåsar (*Larus minutus*) observerade vid sex lokaler i Kattegatt 1980. Lokalerna är från norr till söder: Hönö, Nidingen, Getterön, Glommen, Tyludden och Kullen.

Tärnmås / Sabinemåge (*Larus sabini*)

Endast två observationer föreligger från 1980, vilket är lite jämfört med 1978 (24 observationer) och 1979 (12). Observera dock att Skagens siffror då ej är inräknade i 1980 års summering vilket var fallet under de två föregående åren.

19.10 Sotenäset: 1 juv S

19.11 Rörvig: 1 ex

TRETAIG MÅS / RIDE (Rissa tridactyla)

Bertil Oldén

Totalt observerades 1980 52 000 tretåiga måsar vid 17 olika lokaler i Kattegatt⁺ (ingen hänsyn tagen till eventuella dubbelräkningar). Denna notering är i storlek helt jämförbar med motsvarande totalsiffror⁺ för 1978 och 1979: 47 000 vid 7 lokaler och 57 000 vid 21 lokaler. Bland nya lokaler som tillkommit kan nämnas Nidingen som under 1980 dokumenterar sig som en bra sträcklokal för tretåig mås (t ex 9 000 ex den 19 okt, årets högsta notering).

Som vanligt dominerar observationer gjorda under perioden sept - dec (99 % av totalantalet). Även sträckriktningarna vid de olika lokalerna följer det normala mönstret (S-SW längs svenska kusten och W längs Nordsjällands kust, se tabell 1).

Observationsmaterialet för 1980 finns sammanställt i tabellform, se Appendix. Beträffande sträcktider är materialet ganska inhomogent. Några undersökningar av hur sträcket fortplantar sig mellan olika lokaler har därför ej gjorts.

Tabell 1. Antalet sträckande tretåiga måsar vid några olika lokaler 1980 fördelat på sträckriktningar (i procent).

	N-NE	E-SE	S-SW	W-NW	osp	n 100 %
Hönö			89.1		10.9	22 450
Nidingen	8.0		91.4		0.6	16 331
Getterön			100			1 250
Kullen	0.2		96.9		2.9	3 055
Gilleleje		0.6		99.4		1 740
Rörvig				100		4 643

⁺observationer gjorda vid Skagen ej inräknade.

ALKOR ALKEFUGLE (Alcidae)

Per Alström

Hösten 1980 iaktogs i Skagerack och Kattegatt (Skagen ej inkluderad) totalt närmare 28.000 sillgrisslor (Uria aalge) / tordmular (Alca torda) (ingen hänsyn tagen till eventuella dubbelräkningar). Av dessa kunde endast en bråkdel bestämmas till art (tab. 1). I Skagerack och de norra delarna av Kattegatt dominerade sillgrisslan stort; i genomsnitt ca 90% av de i fält artbestämda fåglarna och 86-89% av de oljedödade fåglarna (jfr HiK 1979:35-37). Materialet från de södra delarna av Kattegatt är synnerligen heterogent med frapperande olikheter mellan så närliggande lokaler som Gilleleje och Rörvig! För vidare diskussion om proportionerna mellan sillgrissla och tordmule se HiK 1979:35-37.

Att i fält skilja ut olika raser och på så sätt söka bilda sig en uppfattning om varifrån de sillgrisslor och tordmular som ses i Skagerack/Kattegatt härstammar, torde vara i det närmaste omöjligt. Där emot har jag själv under goda observationsbetingelser tyckt mig kunna dela in sillgrisslorna i ett par olika kategorier; en med något större, kraftigare fåglar med mörkare ryggfärg och mer teckningar på undersidan och en annan med något mindre, slankare fåglar med ljusare bruntonade ryggar. Den förstnämnda gruppen verkade vara i klar majoritet. Åtminstone vad beträffar storlek och färg överensstämmer dessa observationer med resultat från omfattande studier av oljedödade fåglar (Jan Uddén & Matti Åhlund muntl.). Dessa uppgifter, liksom de ringåterfynd som gjorts, tyder på att majoriteten av de sillgrisslor som övervintrar i Skagerack härstammar från Shetlandsöarna och norra delarna av Skottland (JU & MÅ muntl., Mead 1974). Dessa fåglar (U. a. aalge) är större och mörkare ovan än både U. a. albionis (häckar i södra delarna av Brittiska öarna och vidare söderut till Portugal) och U. a. intermedia (häckar i Östersjön). Båda de senare raserna fanns representerade bland de oljedödade alkorna (JU & MÅ muntl.).

För tordmulens del tyder ving- och näbbmått på att raserna A. t. islandica (häckar på bl.a. Island, Färöarna och Storbrittanien) och A. t. torda (häckar i bl.a. Sverige och Norge) förekom ungefär lika talrikt bland de oljedödade fåglarna (JU & MÅ muntl.). Att brittiska tordmular övervintrar frekvent utanför sydnorge har tidigare påvisats med hjälp av ringåterfynd (Mead 1974).

Flest alkor ses i regel förhållandevis sent på säsongen vanligen i slutet av oktober till november (HiK 1979: 36). 1980 inföll emellertid kulminationen betydligt tidigare (fig. 1). Då det sällan blåste hårt i slutet av oktober till början av november var detta föga förvånande.

Referenser

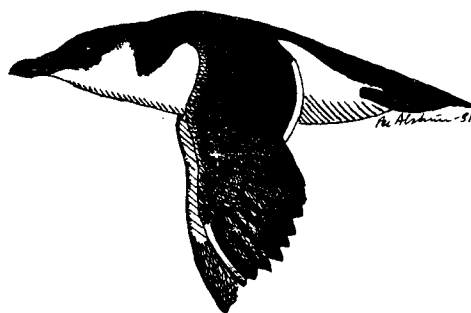
- HiK 1979. Havsfåglar i Kattegatt 1979. Rapport från Kullabygdens Ornitologiska Förening. Supplement 2.
- Mead, C.J. 1974. The results of ringing auks in Britain and Ireland. Bird Study 21: 45-86.

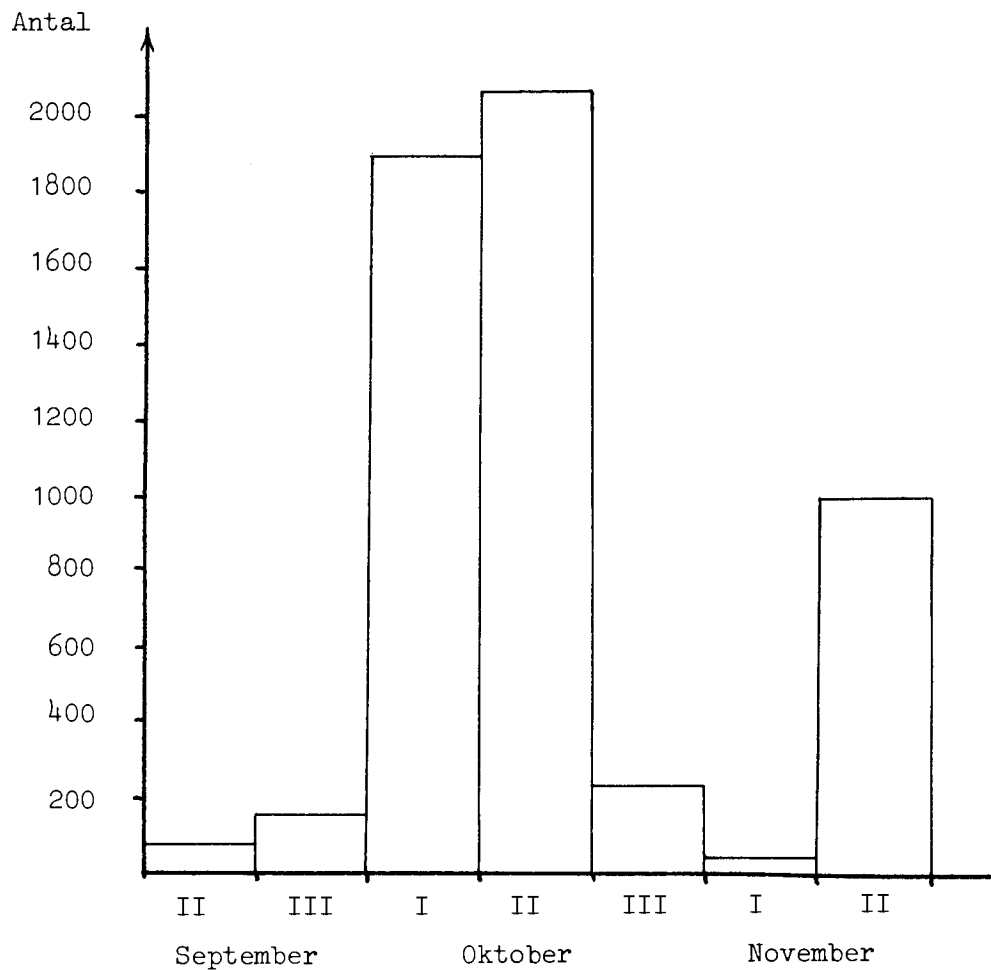
Tabell 1. Proportioner mellan sillgrissla och tordmule 1980

Datum	Lokal	Antal alkor	Procentuell andel sillgrisslor
14.9	Hönö	24 sillgrisslor - 1 tordmule	96
7.10	Nidingen	av ca 150 alkor uppskattat	ca 75
8.10	Hönö	av ca 3.000 alkor uppskattat	90
	Nidingen	161 sillgrisslor - 49 tordmular	ca 77
9.10	Glommen	198 sillgrisslor - 2 tordmular	99
10.10	Hönö	av ca 1.700 alkor uppskattat	ca 90
	Nidingen	466 sillgrisslor - 49 tordmular	ca 90
	Glommen	av 566 alkor uppskattat	ca 98
19.10	Nidingen	av ca 1.500 alkor uppskattat	80-90
	Glommen	ca 150 sillgrisslor - 0 tordmular	100
25.10	Kullen	123 sillgrisslor - 239 tordmular	34
28.10	Nidingen	minst 100 sillgrisslor - 5 tordmular	ca 95
14.11	Hönö	ca 100 sillgrisslor - 0 tordmular	100
	Kullen	5 sillgrisslor - 42 tordmular	11
31.12	Kullen	53 sillgrisslor - 18 tordmular	ca 75
sep-nov	Gilleleje	2 sillgrisslor - 54 tordmular	4
sep-nov	Rörvig	30 sillgrisslor - 19 tordmular	ca 61
dec-jan	Oslofjord	några 1000 alkor	ca 89
dec-jan	Bohuslän	16.600 sillgrisslor - 2.700 tordmular	ca 86

Tabell 2. Antalet observerade sillgrisslor/tordmular på olika lokaler under några utvalda dagar.

	14.9	2.10	8.10	10.10	19.10	20.10	14.11
Sotenäset		200			15		
Hönö	500	100	3000	1700	3000	500	"en del"
Nidingen	40	155	441	1015	1500	500	1000
Getterön	10	10	35		75		
Träslövsläge			65		97		
Glommen	3	14	160	1039	500		
Tyludden				240	11		
Kullen	6	34			24		75
Gilleleje	3	2				440	10
Rörvig	2	14			41	408	

Figur 1. Antalet observerade sillgrisslor/tordmular vid Nidingen hösten 1980.

Alkekung Søkunge (Alle alle)

1-2 ex	Ursholmen, Koster	21.10
1 ex	Ursholmen, Koster	22.10
1 ex	Ursholmen, Koster	23.10
1 ex	Hönö	14.11
1 ex	utanför Vinga	14.11

3 flockar med vardera ca 10 ex, ungefär halvvägs mellan Göteborg och Fredrikshamn, 14.11.

Minst 5.000 ex oljedödade, Bohuslän dec-jan.

Lunnefågel Lunde (Fratercula arctica)

1 ex	Ursholmen, Koster	21.10
2 ex	Fyns hoved	19.10

Grå Lira / Sodfarvet Skråpe (Puffinus griseus) 1980.

Erik Vikkelsø Rasmussen

Ialt 69 Sodfarvede Skråper blev indrapporteret fra Kattegat i efteråret 1980, hvilket er betydeligt færre end både 1979 (ca. 120 ex.) og 1978 (ca. 280 ex.). Materialet fra Skagen er desværre ikke modtaget til tiden, så tallet er altså exclusive Skagen. Årets observationer blev især gjort i dagene 14-15/9, 2/10 og 19-20/10.

I Tabel 1 er samtlige fugle sammenstillet, og her bemærkes især, at der på Kullen kun iagttoges 8 ex., hvilket må være noget nær bund-rekord. Kun ved Nidingen, Gilleleje og Rørvig er tocifrede totaler registreret.

Der var kun 3 dage i efteråret, hvor arten iagttoges på flere lokaliteter. Den 14/9 og 2/10 var der relativ god dækning på flere lokaliteter, og resultaterne fra disse er vist i Fig. 1 og Fig. 2.

Af Fig. 1 fremgår det, at der ved Glommen blev set 6 ex., der trak syd ved middagstid. Det ses, at man ved Kullen ikke havde dækning da disse trak forbi, men det er formentlig en af disse som registreres senere ved henholdsvis Gilleleje og Rørvig. Hvis man antager, at det må være en fugl fra første ryk på 3 individer, vil hastigheden være 52,8 km/t (88 km, 100 min.) mellem Glommen og Gilleleje. Formentlig samme ses ved Rørvig som ved Gilleleje, og her er hastigheden 60 km/t (36 km, 36 min.).

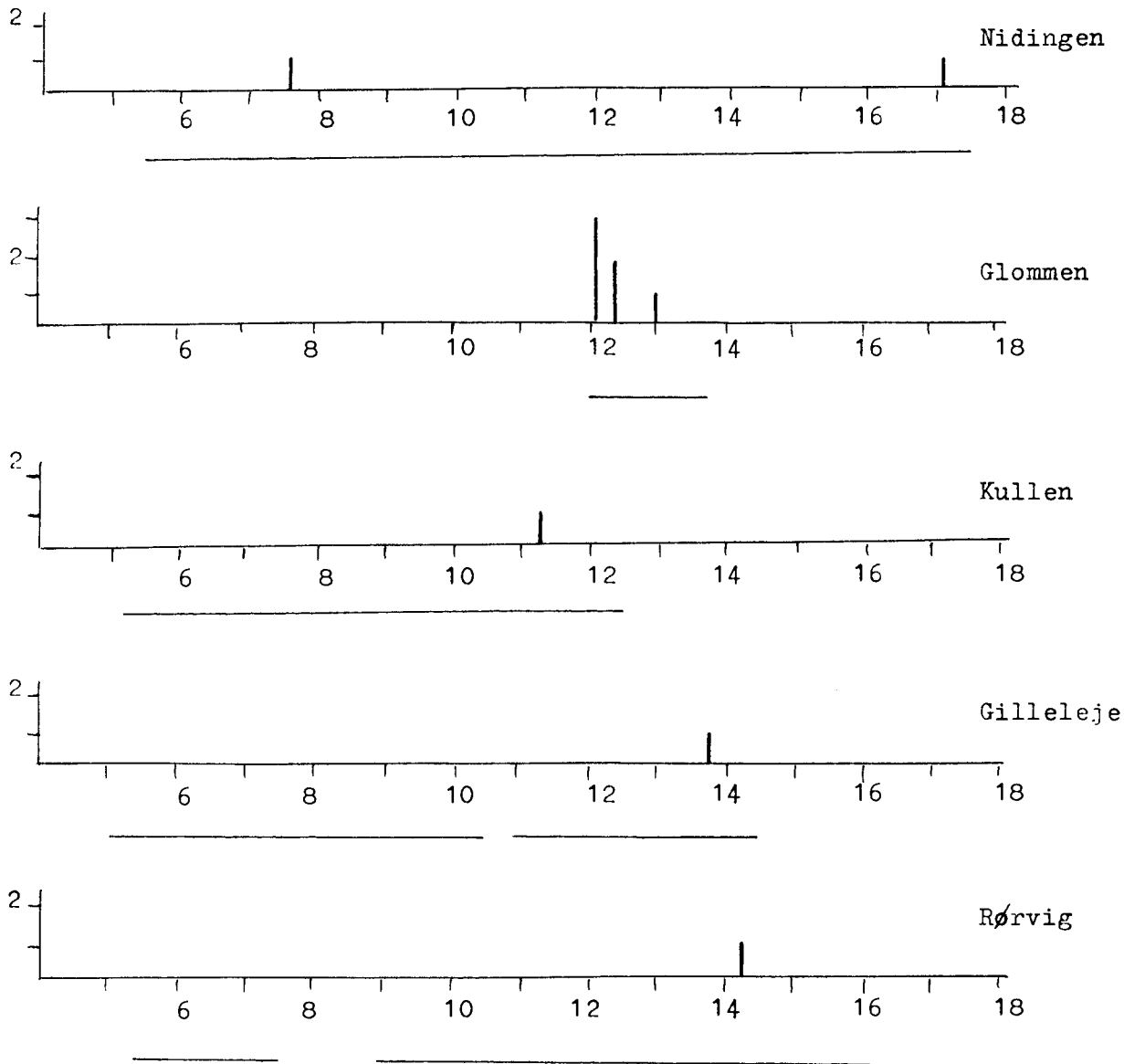
Den 2/10 var den bedste havfugledag i efteråret generelt med relativt mange observationer af Sule og Sodfarvet Skråpe. De Sodfarvede fremgår af Fig. 2. Hvorvidt de syv ex. der passerer Kullen mellem 9.45 og 11.00 er de samme som dukker op ved Gilleleje ca. 13.30 og igen ved Rørvig ca. 14.00-15.00, er det helt op til læseren at vurdere. Når man tager i betragtning, at det var på grænsen til storm (22-23 m/sek), er det ikke urealistisk at tro, at det i realiteten er de samme individer, selvom de omkring 4 timer er ret lang tid for en strækning på ca 59 km.

Hvad angår hastighedsberegninger iøvrigt, skal jeg bemærke, at der stadig er for mange usikkerhedsmomenter forbundet ved udregning af disse. For at det skal give en reel værdi (km/t), er det nødvendigt at notaterne stammer fra lokaliteter, der ikke ligger længere væk hinanden (max. 5-10 km.). Ligeledes er det vist en betingelse, at opmålingerne foregår ved en ret lige kyststrækning, f.eks. Gilleleje - Tisvildeleje - Kikhavn, på Sjællands nordkyst. Beregninger baseret på tider fra Kullen - Gilleleje, er knap så pålidelige, idet man aldrig kan vide hvorvidt fuglene har været et smut til Hålsingborg. Man kan ikke gå ud fra, at selv en Lira/Skråpe skal kunne flyve i en ret linie fra Kullen til Gilleleje. Det er nok en af de ting vi bør arbejde videre med i de næste sæsoner. Var det en ide med radiosendere, walkie-talkies ?

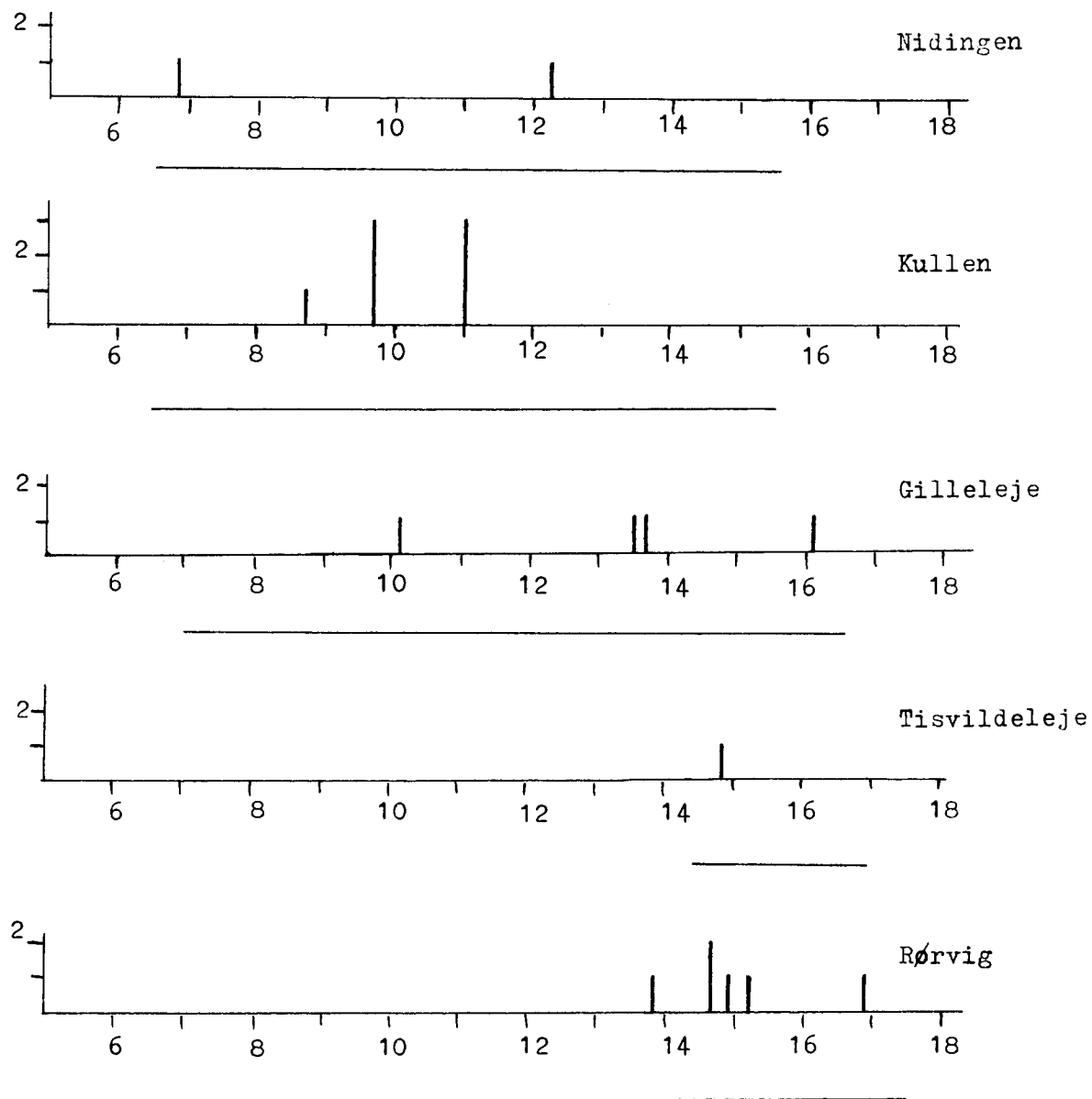
I årets observationer fra Kattegat 1980, er der ingen nyopdagelser. Årets resultat var af normal omfatning.

	6/8	21/8	22/8	13/9	14/9	15/9	2/10	19/10	20/10	19/11	14/12	30/12	Total	1979	1978	1977
Sotenäset												1	1	3	-	-
Hönö								1					1	4	10	4
Nidingen				1	2		2	8					13	-	-	-
Getterön					3								3	15	34	4
Glommen					6			3					9	2	-	-
Morups Tånge													0	3	1	-
Haverdal											1		1	-	-	-
Kullen					1		7						8	32	73	49
Helsingborg- Grenå		1											1	-	-	-
Gilleleje	1		4		1	1	4						11	5	25	?
Tisvildeleje							1						1	0	0	0
Rørvig			1		1	4	6	1	6	1			20	3	24	7
Skagen													?	24	119	24

Tabel 1. Den årlige oversigt over resultaterne af de til tider kontinuerlige observationer, her for Sodfarvet Skråpe 1980. Som det fremgår, er tallene fra Skagen ikke med, idet man først engang hen på sommeren får stablet en oversigt på benene herfra. Resultaterne fra 1980 vil blive opsummeret i næste års rapport. Årets resultat er således 69 ex., excl. Skagen.

Figur 1. Henholdsvis S, SW, W-traekkende Sodfarvede Skråper ved 5 lokaliteter den 14. september 1980. Y-akse: antal ex., X-akse: klokkeslet. Optrukken linie under X-aksen angiver observationstid. Der er endvidare korrigeret for sommertid, således at dansk og svensk normaltids er brugt. Endvidare skal det nævnes, at der ved Getterön blev set 3 ex., som vi desværre ikke har tider på. Dagen efter, den 15. september 1980 blev der set 4 ex. trk. W ved Rørvig, og disse kan eventuelt være fra det ryk på 6 ex. ved Glommen ved middagstid dagen før.

Figur 2. Henholdsvis S, SW, W -traekkende Sodfarvede Skråper ved fem lokaliteter den 2. oktober 1980. Y-akse: antal ex. X-akse: klokkeslet. Optrukken linie under X-aksen angiver observationstid.

Øvrige Skråper/ Liror (Puffinus) i Kattegat i 1980.

Erik Vikkelsø Rasmussen

Mindre Lira / Almindelig Skråpe (Puffinus puffinus) 1980.

Ikke mindre end 16 ex. af denne art blev registreret i Kattegat i efteråret 1980 (tabel 3), hvilket er langt over middel. Bemærkningen om Skagen under Sodfarvet Skråpe, er også gældende for denne art. I 1979 blev der noteret i alt 11 ex. og i 1978 i alt 22 ex., begge år incl. Skagen. Ligesom i 1979 og 1978, er der meget stor spredning på iagttagelserne, og der er ingen dage hvor arten er registreret på to forskellige lokaliteter.

Af årets observationer bemærkes især, at omkring halvdelen blev set i august måned, hvilket kan forklares ved, at denne måned bød på mange dage med optimalt vejr. Når man tager i betragtning, at der var adskillige dage i også september, oktober, november og december, hvor man også kunne forvente at se Almindelig Skråpe tyder det på, at arten simpelthen findes i langt større antal i Nordsøen i sommermånederne end i det egentlige efterår. Bemærkningen fra 1979-rapporten holder stadig: - et fund fra oktober-november er faktisk mere sensationelt end et fund fra sommermånederne.

	28/6	6/8	7/8	21/8	22/8	13/9	14/9	15/9	17/12	Total
Hönö							4			4
Nidingen						1				1
Morups Tånge			2							2
Haverdal									1	1
Kullen	1	1								2
Gilleleje					3			2		5
Rørvig				1						1
Skagen										?

Tabel 3. Antallet af Almindelige Skråper 1980.

Større Lira / Storskråpe (Puffinus gravis).

En observation: 9/5 1 NV Tyludden (5.20). Resultatet fremgår af raritetskomitéens årsliste.

Obestämnd Lira / Skråpe sp. (Puffinus non det.).

14/9 1 W Gilleleje og 2/10 1 S Sotenäset.

Andra intressantare fågelobservationer i Kattegatt 1980

Mats Peterz

Toppskarv / Topskarv (Phalacrocorax aristotelis)

Gilleleje: 1 ex mot W 19.11

Praktejder / Kongeederfugl (Somateria spectabilis)

Kullen: 1 honfärgad rastar i 15 minuter 2.11

Alförädare / Stellersand (Polysticta stelleri)

Kullen: 1 ad hane mot SW 30.12

Brednäbbad simsnäppa / Thorshane (Phalaropus fulicarius)

Hönö: 1 mot S 20.12

Nidingen: 1-2 mot S 19.10

Vittrut / Gråmåge (Larus hyperboreus)

Hönö: 1 (1 K) mot S 30.12

Rörvig: 1 ad mot W 14.9

Adressförteckning över Havsfågelgruppens rapportmottagare och kontakt-
män samt till artikelförfattarna

Rapportmottagare:

Sverige: Mats Peterz II
Tegnergatan 28 B
S - 752 27 Uppsala
018/12 59 02

Danmark: Erik Vikkelsø Rasmussen
Holst Have 3¹
DK - 4500 Nykøbing Sjaelland
03/41 33 40

Lokala kontaktmän:

Hönö:

Per Alström
Pl 307
S - 436 00 Askim
031/28 31 59

Gilbjerg/Gilleleje:

Søren Andersen
Obdamsalle 17
DK - 2300 København S
01/58 73 57

Getterön:

Christer Johansson
Backsippestigen 15
S - 432 00 Varberg
0340/139 43

Tisvildeleje:

Ulrik Reeh
Hyldegårdsvej 44
DK - 2920 Charl
01/63 90 80

Glommen/Morups Tånge:

Claes-Göran Cederlund
Syaregatan 23
S - 432 03 Träslövsläge
0340/712 43

Rørvig:

Erik Vikkelsø Rasmussen
Adress ovan

Södra Halland:

Lars Blomqvist
Vallmovägen 5
S - 310 40 Harplinge
035/513 32

Fyns hoved:

Lars Hansen
Fasanvej 12
DK - 5540 Ullerslev

Kullen:

Karl-Göran Nilsson
Pl 1147
S - 260 41 Nyhamnsläge
042/441 66

Ashoved:

Preben Clausen
Skraenten 1
Hosby
DK - 7130 Juelminde

Skagen:

Knud Pedersen
Eratosvej 20
DK - 9990 Skagen
08/44 23 36

Artikelförfattare:

P Alström, S Andersen, C Johansson, M Peterz och E V Rasmussen: Se ovan.

Paul Eric Jönsson	Bertil Oldén	Thomas Rönnertz
Ällingavägen E:207	Slåttervägen 27F	Centralvägen 5
S - 222 34 Lund	S - 222 38 Lund	S - 262 00 Ängelholm
046/14 95 97	046/15 20 05	0431/215 07